

قلعه بابک خرمدين؛ قلعه ای هزار ساله بر فراز کوه

قلعه بابک خرمدين قلعه‌ای بر فراز کوهی بلند در کوهستان‌های زیبای شهر کليبر در شمال شرق شهر تبريز است. این قلعه نام و آوازه‌اش را نه به سبب معماری بلکه به سبب رشادت‌های سردار ميهن پرست ایرانی بابک خرمدين دارد. در این نوشتار می‌خواهیم به استان آذربایجان شرقی و به شهر زیبای کليبر برویم و راه قلعه بابک را در پیش بگیریم. در ادامه از قلعه و تاریخچه‌اش و اینکه چگونه می‌توانید به آنجا بروید با شما خواهیم گفت، پس با ما تا انتهای این مطلب جذاب همراه باشید.

گشتی در قلعه بابک خرمدين

در میان انبوه جنگل‌های منطقه ارسباران بر بلندای کوهی بلند قلعه‌ای نیمه ویران جابخوش کرده است. این قلعه را با نام‌های دیگری همچون قلعه بزد و قلعه جمهور نیز می‌شناسند اما بابک نامی آشنا برای این دژ محکم است. این قلعه از روزهای مقاومت بابک خرمدين در مقابل خلفای عباسی به جا مانده است. قلعه از سنگ و ساروج ساخته شده است و ارتفاعی برابر با ۲ هزار و ۶۰۰ متر از سطح دریا دارد. بابک خرمدين و همراهانش حدود ۲۲ سال در این قلعه اقامت داشتند.

آنچه از این قلعه پس از هزار سال به جا مانده شامل پلکانی است که از طریق آن می‌توان به قلعه رسید، چندین دیوار از تالار مرکزی، آب انبار در قسمت شرقی، تعدادی اتاق و دیوارهای هفت اتاق است. به‌علاوه بقایای یک مسیر پلکانی هم در قلعه وجود دارد که به نظر می‌رسد این مسیر پلکانی برای رسیدن به طبقه دوم و در بعضی قسمت‌ها طبقه سوم بوده است.

علاوه بر آنکه راه رسیدن به قلعه کوهستانی و صعب‌العبور است، پلکان ورودی نیز باریک بوده و تنها به اندازه عبور یک نفر عرض دارد و یک طرف آن نیز مشرف به دره است تا امکان هجوم دشمنان به سادگی فراهم نباشد. برج‌های اطراف دروازه و همین‌طور چندین برج اطراف قلعه محل نگهبانان بوده که به خوبی از قلعه محافظت می‌کردند و دشمنان یارای نفوذ به قلعه را نداشتند.

تاریخچه قلعه باستانی خرمدين

برای گفتن از تاریخچه قلعه بابک باید ابتدا به معرفی بابک خرمدين بپردازیم؛ اینکه که بود و چه کرد و چرا به عنوان سرداری شجاع از حدود هزار سال پیش تا کنون نامش پر آوازه است. بابک سرداری آزادی خواه و ميهن پرست از دیار آذربایجان بود. او حدود یک هزار و ۱۰۰ سال پیش رهبر گروهی به نام سرخ جامگان را رهبری می‌کرد که ۲۲ سال در مقابل سلطه خلفای عباسی مقاومت کرد. قیام بابک مقاومتی در منطقه آذربایجان بود.

بابک بارها بر علیه خلفای عباسی جنگید و به پشتوانه سپاهیان و قلعه محکم و غیر قابل دسترس خود بر آنها پیروز گشت. بابک در بزرگترین نبرد خود بر یحیی ابن معاذ پیروز می‌شود. خلیفه عباسی وقت (معتصم عباسی) از این پیروزی به شدت احساس خطر می‌کند و از یک ایرانی تبار به نام افشین برای شکست دادن بابک درخواست کمک می‌نماید افشین سردار دستگاه معتصم عباسی بوده است.

همانطور که گفته شد این دژ محکم در مسیری کوهستانی و صعب العبور ساخته شده است. در نتیجه افشین چاره‌ای نداشت جز اینکه با فریب بابک را از قلعه خود بیرون بکشاند. او با توسل به فریب و وعده‌های دروغین از جمله گرفتن امان نامه از خلیفه عباسی بابک را به ملاقات فراخواند.

به استناد تاریخ طبری بابک برای افشین پیکری می‌فرستد که ما هر دو ایرانی هستیم و دلیلی برای جنگ بین ما وجود ندارد، بابک با حيله و نیرنگ افشین راهی دیدار با افشین می‌شود و در فاصله‌ای از هم قرار می‌گیرند که با فریاد می‌توانستند صدای یکدیگر را بشنوند. در این فاصله سپاه افشین راه قلعه را در پیش می‌گیرند و قلعه بذر را فتح و به آتش می‌کشند.

بابک نیز با اسب به سمت ارمنیه کنونی حد فاصل آذربایجان و ارمنستان فرار می‌کند. او در ارمنیه با کشیشی ارمنی آشنا می‌شود و با اطمینان به او در خانه اش پناه می‌یابد. اما کشیش محل مخفیگاه بابک را به اطلاع افشین می‌رساند، به این طریق سردار شجاع ایرانی دستگیر و به سمت سامرا برده می‌شود. در سامرا معتصم عباسی، بابک را در غل و زنجیر بر روی فیل در شهر می‌گرداند. ابتدا دستانش را قطع و سپس او را اعدام می‌کنند.

قلعه بابک کجاست؟

قلعه بابک در شمال استان آذربایجان شرقی و در منطقه زیبا و جنگلی ارسباران قرار گرفته است. قلعه از تبریز حدود ۳ ساعت فاصله دارد. برای رسیدن به قلعه ابتدا باید به روستای شجاع آباد در شهرستان کلیبر بروید. کلیبر شهری زیبا با آب و هوایی کوهستانی است و محصور در انبوه جنگل‌ها و مراتع است. این قلعه تاریخی در جنوب غربی شهرستان کلیبر قرار گرفته، کلیبر تا قلعه حدود ۷ کیلومتر فاصله دارد، بنابراین با طی مسافتی کوتاه از کلیبر به مسیر جاده‌ای قلعه می‌رسید.

مسیر دسترسی به قلعه بذر

برای رسیدن به قلعه بابک ۲ مسیر پیش رو دارید. مسیر پیاده روی قلعه مسیری زیبا است که اگر علاقه‌مند به طبیعت گردی در محیطی جنگلی و کوهستانی باشید از پیمایش این مسیر بی‌گمان لذت خواهید برد.

مسیر ۱: از کلیبر که حرکت کنید باید وارد جاده قلعه بابک شوید و به سمت کمپ گردشگری قلعه دره سی بروید. کمپ دره سی فقط ۳ کیلومتر با کلیبر فاصله دارد و مسیر آن آسفالتی و هموار است. به کمپ که رسیدید پیاده‌روی ۳ ساعته شما به قلعه آغاز می‌شود. در اینجا ماشین خود را پارک کنید و آماده گذر از دره و جنگلی انبوه شوید. اگرچه طی کردن این مسیر سخت نیست اما به هر حال برای رسیدن به این قلعه زیبا باید کوه پیمایی کنید.

مسیر ۲: طی این مسیر نیز حدود ۳ ساعت طول می‌کشد. اگر این مسیر یعنی مسیر جاده عاشق‌لو-کلیبر را انتخاب کردید باید بدانید که ۱۰۰۰ پله سنگی روبروی شماست. این مسیر نیز یک مسیر جنگلی و زیباست که خستگی را از تنتان می‌زداید.

لازم به ذکر است برای طی مسیر کوهستانی حتما با خود لباس و کفش مناسب کوهنوردی و همینطور خوراکی و آب آشامیدنی همراه داشته باشید.

بهترین فصل سفر به قلعه بابک

همانطور که پیش‌تر اشاره کردیم این قلعه در منطقه‌ای کوهستانی قرار گرفته است. بنابراین بهترین زمان برای بازدید از این قلعه را می‌توان بهار و اوایل پاییز دانست. در بهار و پاییز گاه‌ها این منطقه مه آلود است و دیدن مه در کوهستان زیبایی رسیدن به قلعه را صد چندان می‌کند. ضمن آنکه به دلیل آب و هوای خوب این منطقه طی مسیر در این فصول برای شما آسان‌تر خواهد بود.

ناگفته نمانده که در تابستان به دلیل گرما طی مسیر کوهستانی دشوار خواهد بود. در زمستان هم سرمای طاقت فرسای این منطقه شما را مجاب می‌کند که در این فصل برای این سفر برنامه‌ریزی نکنید.

جاهای دیدنی نزدیک به قلعه بذب

اگر به دیدار این قلعه تاریخی رفتید از دیدنی‌های شهر توریستی کلبر از جمله جنگل‌های ارسباران، منطقه حفاظت شده آینالو در ۴۵ کیلومتری شهر کلبر، کلیسای آینالو که البته جاده ماشین رو ندارد و پارک جنگلی مکیدی در ۲۲ کیلومتری کلبر نیز غافل نشوید.

اگر نیز در نزدیکی کلبر و در فاصله یک ساعتی این شهر قرار گرفته است. اگر مایلید از بازارهای سر پوشیده قدیمی دیدن کنید اهر جای خوبی است. از قلعه بابک تا تبریز کمتر از سه ساعت فاصله دارید. جاهای دیدنی تبریز کم نیستند. در این شهر می‌توانید از باغ ائل‌گلی، بازار تبریز، موزه قاجار، خانه مشروطه، مسجد کبود و... دیدن کنید.

به دلیل مسافت ۳ ساعته قلعه تا تبریز به طور معمول اقامت در تبریز نمی‌تواند گزینه مناسبی باشد. ضمن اینکه در نزدیکی قلعه امکانات رفاهی و اقامتی نیز وجود دارد. اگر می‌خواهید در اطراف قلعه اقامت داشته باشید کمپ دره سی، هتل بابک و کمپ ائل بوردی برای شما مهیاست. در کلبر نیز هتل آنزا، هتل پارادایس و هتل بزرگ کلبر نیز آماده پذیرایی از گردشگران است. از امکانات رفاهی این منطقه سرویس بهداشتی، بوفه و فروشگاه کوچک و آب آشامیدنی می‌توان نام برد.

به پایان معرفی قلعه بابک رسیدیم. بعد از طی مسیری سخت و طولانی وقتی به مسیر پلکانی قلعه می‌رسید و پله‌ها را یکی یکی بالا می‌روید؛ آنچه در ذهن متبادر می‌شود انتظار دیدن قلعه‌ای مرمت شده و به شکل و شمایل گذشته خویش است. اما دیدن بقایای قلعه‌ای که روزگاری شاهد رشادت‌های سردار بلند آوازه ایرانی بوده است دل هر ایرانی را می‌لرزاند.

از سال ۱۳۷۶ مرمت این قلعه در دستور کار میراث فرهنگی قرار گرفته است اما متأسفانه قلعه باستانی و کم‌نظیر بابک همچنان تنها و مخروبه است. گرچه این قلعه با گذشت بیش از یک هزار سال هنوز ابهت و شکوه خود را حفظ کرده و آنچه از این قلعه به جا مانده همچنان گردشگران بسیاری را به سوی خود می‌کشاند، اما انتظار می‌رود این قلعه با حفظ معماری بازسازی و مرمت گردد تا برای ایرانی و ایران زمین برای همیشه باقی بماند.

امید است این نوشتار در بازدید از این قلعه تاریخی راهنمای خوبی برای شما باشد. در پایان فراموش نکنید که اگر شما نیز تجربه‌ای از سفر به قلعه بابک دارید لطفاً آن را در زیر همین نوشتار با ما و سایر همراهان در میان بگذارید.